

REZUMAT AL TEZEI DE DOCTORAT

Drd. Militaru George Cosmin

**”Particularități ale Investigației Penale în Domeniul Infracțiunilor
Economice”**

Cuvinte cheie : criminalitate economică, infracțiune economică, plan de anchetă, strategii de urmărire, probațiune, mijloace de probă, oportunitate și utilitate, persoane juridice, societăți fantomă, măsuri asiguratorii, confiscare, mandat de supraveghere tehnică, cont bancar, tranzacții financiare, situații financiare, monitorizare, cooperare judiciară, colaborare interinstituțională.

Tema aleasă, motivație.

Tema aleasă este una de actualitate având în vedere, pe de o parte, fenomenul infracționalității economice, dinamica și evoluția acestuia, iar pe de altă parte, problemele juridice ridicate în practica judiciară în procesul de aplicare și interpretare a legii cu relevanță, deseori actele normative fiind confuze, lipsite de claritate și uneori, neadaptate realității sociale.

Din perspectiva practicianului, specializarea într-un domeniu determinat de activitate în ancheta penală și formarea continuă constituie deziderate obligatorii pentru magistratul anchetator, astfel încât aprofundarea cunoștințelor și perfecționarea sunt absolut necesare.

În egală măsură, reținem faptul că fenomenul criminalității economice constituie un domeniu vast, complex, asupra căruia, deși au fost exprimate opinii în doctrina și literatura de specialitate pe anumite componente, punctual, în special în dreptul penal al afacerilor, subramură a dreptului penal care s-a cristalizat în ultimii ani, nu am identificat în urma cercetării un studiu, o analiză sau o abordare de ansamblu cât mai

cuprinzătoare. Așadar, am apreciat că tema, deși poate una extrem de largă, de vastă, merită o atenție specială.

De asemenea, criminalitatea economică este un domeniu ce implică foarte multe controverse, atât în ceea ce privește legislația incidentă, cu multe neajunsuri, de multe ori neclară, care determină pe cale de consecință o practică judiciară neunitară, cu soluții diferite, uneori antagonice, cu privire la aceleași probleme de drept.

Indiscutabil, investigarea infracțiunilor economice implică un nivel de dificultate mai ridicat raportat la alte domenii infracționale, nivel care rezultă atât din caracterul pur tehnic, de cele mai multe ori, al mecanismelor economico-financiare cu care se operează cât și din modalitatea complexă și laborioasă în care se administrează probele într-o cauză penală de acest gen.

Nu în ultimul rând, este un domeniu inedit, cu specific aparte, interesant și captivant în același timp.

Scopul cercetării.

Prezenta lucrare și-a propus să evidențieze particularitățile, trăsăturile specifice ale investigației penale în domeniul cercetării infracțiunilor economice, având în vedere faptul că în acest sector infracțional, administrarea probelor comportă anumite coordonate specifice pe care nu le regăsim în investigarea altor infracțiuni. În acest scop au fost supuse analizei mai multe componente.

În primul rând, a fost necesară **stabilirea noțiunii**, conceptului, sensului și definiției infracțiunii economice, întrucât, în ultimă instanță, punctul de plecare este chiar infracțiunea în sine.

În continuare, am fixat **sfera de cuprindere** a infracțiunilor economice, sens în care am delimitat faptele care pot fi încadrate în categoria infracțiunilor economice, atât cele prevăzute în Codul penal, cât și cele prevăzute în legile penale speciale sau în legile nepenale cu dispoziții penale.

Întrucât orice anchetă penală este deschisă în urma unei **sesizări**, indiferent că este vorba despre denunț, plângere sau sesizare din oficiu, un capitol a fost rezervat acestui moment procesual important, de deschidere a anchetei penale. **Strategia de anchetă** pe care organul de urmărire penală trebuie să și-o stabilească a fost dezbătută și analizată prin **planul de anchetă**.

Preocuparea centrală a tezei o reprezintă **administrarea probelor**, sens în care au fost analizate detaliat toate mijloacele de probă, fiind expuse, în ordinea prevăzută în Codul de procedură penală, toate procedeele probatorii, dar fiind evidențiate și

subliniate cele care sunt utilizate într-o mai mare măsură sau care au anumite elemente specifice în investigarea infracțiunilor economice.

Întrucât aceste infracțiuni se săvârșesc de regulă prin intermediul unor **persoane juridice** am acordat o atenție specială răspunderii penale a persoanei juridice, analizând nu atât elemente teoretice, cât mai degrabă aspecte practice relevate de jurisprudență.

O parte a cercetării a fost alocată **măsurilor asiguratorii și confiscării**, printr-un capitol distinct, având în vedere faptul că infracționalitatea economică este generatoare de pagube, iar rolul organului judiciar, dincolo de strângerea probelor și tragerea la răspundere penală a persoanelor vinovate, este de a lua măsurile necesare în scopul recuperării prejudiciilor și confiscării produsului infracțiunii.

Nu în ultimul rând, având în vedere complexitatea fenomenului analizat și deseori caracterul transfrontalier al activităților ilicite, au fost expuse elemente teoretice și mai ales practice vizând **colaborarea și cooperarea judiciară și extrajudiciară**, internă și internațională, în investigarea infracțiunilor, ca elemente absolut necesare în anchetă penală.

Strategia și metodele de cercetare.

În ceea ce privește **strategia de cercetare** aceasta a vizat pe de o parte **analiza cadrului legal** incident în materie, aici având în vedere nu numai legislația de drept penal și procesual-penal, dar și alte ramuri ale științelor juridice (drept fiscal, comercial, administrativ, criminalistică, criminologie sau psihologie judiciară) precum și legislația specifică unor sectoare care exced științelor juridice, respectiv economie, fiscalitate, contabilitate sau piața de capital. În egală măsură, cercetarea a vizat **practica judiciară**, având în vedere în primul rând practica organelor judiciare și a instanțelor de judecată, dar și jurisprudența Curții Constituționale, a Curții Europene a Drepturilor Omului (având în vedere că metodele de administrare a probelor implică deseori măsuri intruzive în drepturile și libertățile fundamentale), a Curții Europene de Justiție precum și jurisprudența instanței supreme, atât în ceea ce privește deciziile de speță cât și cu privire la deciziile care au caracter obligatoriu pronunțate de completele specializate de soluționare a recursului în interesul legii sau pentru dezlegarea unei chestiuni de drept în materie penală.

În ceea ce privește **metodele de cercetare** utilizate, am recurs la **metoda logică** (prin folosirea unor procedee, argumente și operațiuni logice, dreptul fiind eminentemente o știință deductivă), **metoda comparativă** (fiind relevate asemănările și deosebirile între diferite instituții aferente unor sisteme juridice diferite), **metoda**

istorică (sens în care s-a procedat la cercetarea evolutivă a dreptului analizându-se evoluția unor instituții de drept penal și procesual-penal în sistemul de drept românesc) metoda **sociologică** (fiind deoalate cauzele și efectele faptelor din domeniul economic pe fondul fenomenelor care le-au generat și determinat dinamica ulterioară în contextul altor fenomene sociale, cum ar fi morala, etica, politica și economia) și metoda **cantitativă** (prin analiza structurală și funcțională a instituțiilor de drept cu incidență în domeniul supus cercetării inclusiv prin informatica juridică sau statistica judiciară)

Structura tezei.

Lucrarea a urmărit scopul activității de cercetare, conform strategiei de cercetare, printr-o repartizare echilibrată a subiectelor abordate și într-o cronologie logică, fiind astfel structurată în zece capitole, concluzii și propuneri de lege ferenda și o anexă cu termeni de specialitate.

În **primul capitol**, intitulat **”Criminalitatea economică și justiția penală”** au fost expuse, în cadrul celor cinci secțiuni, considerații cu privire la **fenomenul criminalității economice**, actualitatea acestuia și modalitatea în care afectează societatea contemporană, evoluția continuă și perfecționarea metodelor de săvârșire a faptelor, consecințele păgubitoare asupra patrimoniului entităților publice sau private, sens în care au fost prezentate câteva date statistice legate de valorile nominale ale prejudiciilor cauzate. În acest context, am apreciat că tacticile și tehnicile de investigație penală în cauzele ce au ca obiect infracțiuni de acest tip, reclamă o importanță și atenție deosebite, pentru eradicarea fenomenului. Pornindu-se de la complexitatea fenomenului infracționalității economice, cu toate dificultățile legate de înțelegerea mecanismelor economico-financiare utilizate în activitatea infracțională, au fost prezentate câteva elemente vizând **dificultățile** inerente întâmpinate de către organul de urmărire penală în instrumentarea unor astfel de cauze și necesitatea ca acestea să găsească cele mai bune metode și strategii pentru soluționarea lor, punctându-se în plus, faptul că, fără cunoașterea și înțelegerea exactă a termenilor și instrumentelor specifice din domeniile de profil (economic, fiscal e.t.c.) probarea activității infracționale este o misiune foarte dificilă, uneori aproape imposibilă. Strâns legat de fenomenul criminalității economice, au fost expuse aspecte importante vizând **tipologia infractorului** care acționează în acest domeniu, sens în care au fost prezentate trăsăturile profilului infractorului legate de nivelul de pregătire și instruire, coeficientul de inteligență, persuasiune, capacitatea de simulare și disimulare, componenta socio-profesională, latura materială și

financiară sau capacitatea de organizare. În finalul capitolului, sunt expuse succint **matricele infracționale**, ca tipare, scheme sau modele în care se desfășoară activitatea infracțională, acestea fiind prezentate exemplificativ (o încercare de a le prezenta exhaustiv fiind în mod evident sortită eșecului) respectiv: fraude comerciale, fiscale, vamale, relative la piața de capital, bancare, în asigurări, în domeniul proprietății intelectuale și împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene.

Capitolul al II-lea denumit ”**Infracțiunea economică. Concept, trăsături și clasificare. Infracțiuni prevăzute în Codul penal**” este dedicat stabilirii noțiunii de infracțiune economică și creionării conceptului, trăsăturilor și clasificării. De asemenea, au fost prezentate nominal infracțiunile prevăzute de Codul penal, care în opinia noastră, reprezintă infracțiuni economice. În ceea ce privește conceptualizarea, în cadrul secțiunii intitulată ”**Conceptualizare și trăsături**”, parcurgând opiniile exprimate în literatura și doctrina de specialitate, unde am observat că se folosesc diferite sintagme, respectiv infracțiuni economico-financiare, infracțiuni financiar-bancare, infracțiuni din domeniul afacerilor, infracțiuni economice, am optat pentru sintagma de infracțiune economică, având în vedere faptul că termenul ”economie” este cel mai cuprinzător și, pe cale de consecință, am definit infracțiunile economice ca fiind fapte prevăzute de legea penală, Codul penal sau legi speciale, săvârșite cu intenție, prin care se aduce atingere, sunt vătămate relațiile sociale care se nasc, se dezvoltă și se desfășoară în cadrul economiei, prin care se urmărește obținerea de foloase materiale sau financiare în mod injust, și prin care, de regulă, se cauzează prejudicii. În continuare am prezentat **trăsăturile** infracțiunii economice, defalcate pe fiecare element constitutiv, respectiv obiect, subiect, latura subiectivă, latura obiectivă, forme, modalități, variante și sancțiuni. Pentru fiecare componentă, am evidențiat trăsăturile specifice infracțiunilor economice. Spre exemplificare, în ceea ce privește subiectul pasiv am punctat faptul că acesta poate fi o persoană fizică sau juridică, statul sau chiar Uniunea Europeană în cazul infracțiunilor prevăzute de Legea nr. 78/2000 relative la fraudarea bugetelor Uniunii Europene. În ceea ce privește clasificarea infracțiunilor economice, expusă în Secțiunea a II-a, dincolo de folosirea unor criterii clasice, respectiv sediul reglementării, subiect pasiv și așa mai departe, am încercat să stabilim și alte criterii cum ar fi **natura** lor, în funcție de care am apreciat că infracțiunile economice pot fi clasificate în **infracțiuni economice pure sau intrinseci**, caz în care acestea apar ca manifestări ilicite în cadrul unor raporturi juridice economice prin natura lor cum ar fi evaziunea fiscală, contrabanda, infracțiunile prevăzute de Legea societăților, **infracțiunii economice asimilate**, fapte prevăzute de legea penală care se pot săvârși atât în domenii ce exced celui economic dar și în câmpuri de activitate subsumate mediului economic, cum ar fi abuzul de

încredere, înșelăciunea, bancruta simplă sau cea frauduloasă și **infrațiuni economice conexe** ca fiind fapte care de regulă însoțesc primele două categorii aflându-se în raport de conexitate etiologică sau consecvențională, înlesnind atingerea scopului, asigurând ștergerea urmelor infrațiunii sau păstrarea produsul infrațional, cum ar fi infrațiunile de fals, tănuirea sau spălarea banilor. În funcție de **domeniul** în care acestea sunt săvârșite (comerț intern, intra-comunitar sau internațional, fiscalitate, piața de capital, proprietate intelectuală sau industrială) am distins fraude fiscale, fraude bancare, fraude vamale, fraude comerciale, fraude relative la fonduri din bugetul Uniunii Europene, fraude în cadrul burselor reglementate. Din punct de vedere al reglementărilor, în cadrul Secțiunii a III-a denumită **”Evoluție legislativă. Analiză comparativ istorică”** am realizat o trecere în revistă a normelor de încriminare, începând cu primul Cod penal modern (Codul penal din 1864 denumit și codul ”Cuza”) până la actuala reglementare. Am observat astfel aspecte inedite, spre exemplificare faptul că infrațiunile de bancrută și deturnarea licitațiilor erau prevzute de legislația penală încă de la jumătatea secolului al XIX-lea. De asemenea, infrațiunea de înșelăciune era amplu reglementată în Codul penal din 1938 în mai multe variante, inclusiv prin circumstanțierea subiectului activ, funcționar, avocat sau mandatar. Infrațiunea prevedea și o formă specială în emigrațiune, în fapt reprezentând actuala infrațiune de trafic de migranți. În cadrul **Secțiunii a IV-a** am prezentat infrațiunile prevăzute de actualul Cod penal, care în opinia noastră, plecând de la definiția infrațiunii economice pe care am stabilit-o și având în vedere trăsăturile fiecăreia, se încadrează în această categorie, prezentând în fiecare caz în parte argumentele apartenenței la infrațiunile economice, precum și specificații privind natura acesteia, pură, asimilată sau conexă. Astfel, am considerat că fac parte din categoria infrațiunilor economice: **abuzul de încredere** prev. de art. 238, **abuzul de încredere prin fraudarea creditorilor** prev. de art. 239, **gestiunea frauduloasă** prev. de art. 242, **bancruta simplă** prev. de art. 240, **bancruta frauduloasă** prev. de art. 241, **înșelăciunea** prev. de art. 244 C.p. (situație în care am criticat eliminarea variantelor prevăzute de alineatele 3 și 4, înșelăciunea în convenții și cea privind emiterea de file cec, mai ales că vechea reglementare prevedea nu numai inducerea în eroare dar și menținerea, cât mai ales înlăturarea variantei cu consecințe deosebit de grave, variantă asupra căreia legiuitorul a revenit ulterior), **înșelăciunea privind asigurările** prev. de art. 245 (ne-am pronunțat asupra inutilității reglementării acestei infrațiuni, reprezentând în esență o formă de înșelăciune cât și asupra faptului că textul de lege nu acoperă toate tipurile de asigurări, caz în care se ridică întrebarea care a fost rațiunea încriminării acestei fapte câtă vreme face referire numai la asigurările de bunuri și asigurările de persoane, deși

există și alte tipuri de asigurări, de răspundere civilă, malpraxis, credite, pierderi financiare e.t.c. sens în care doctrina de specialitate s-a exprimat în sensul reținerii infracțiunii de înșelăciune), **tănuirea** prev. de art. 270, **delapidarea** prev. de art. 295, **abuzul în serviciu** prev. de art. 297 C.p., **conflictul de interese** prev. de art. 301, **obținerea ilegală de fonduri** prev. de art. 306 (încriminare similară cu cea prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000 care vizează încriminarea unor fapte similare dar care privesc fonduri din bugetele Uniunii Europene și nu fondul publice), **deturnarea de fonduri** prev. de art. 307 (aceiași considerațiuni ca și în cazul infracțiunii precedente), **infracțiunile de fals** prev. în Titlul VI (atât cele referitoare la monede cât și cele privind înscrisurile) **camăta** prev. de art. 351, **exercitarea fără drept a unei profesii** prev. de art. 348, **comercializarea de produse alterate** prev. de art. 358, **falsificarea sau substituirea de alimente sau alte produse** prev. de art. 357, **efectuarea de operațiuni financiare în mod fraudulos** prev. de art. 250 și **acceptarea operațiunilor financiare efectuate în mod fraudulos** prev. de art. 251.

În cadrul **Capitolului al III-lea**, denumit ”**Infracțiuni economice prevăzute în legi speciale**” au fost prezentate și analizate infracțiunile economice prevăzute în legile speciale, atât legile penale speciale cât și legile speciale care reglementează alte domenii de activitate dar care au dispoziții penale, prevăzând sfera faptelor ilicite care constituie infracțiuni. Capitolul este structurat în **nouă** secțiuni, fiecare aferentă unui domeniu specific în care se săvârșesc infracțiunile. Astfel am departajat infracțiuni privind **domeniul concurenței** (infracțiunile prevăzute de Legea concurenței nr. 21/1996 și Legea privind combaterea concurenței neloiale nr. 11/1991), infracțiuni **privind societățile** (infracțiunile prevăzute de articolele 271-281 din Legea societăților nr. 31/1990 analizându-se infracțiunea de folosire cu rea-credință a bunurilor sau a creditului de care se bucură societatea, într-un scop contrar intereselor acesteia sau în folosul lui propriu ori pentru a favoriza o altă societate în care are interese, direct sau indirect prev. de art. 272 pct. 2 și raporturile cu infracțiunile de delapidare prev. de art. 295 C.p. și evaziunea fiscală prev. de art. 9 alin. 1 lit. c din Legea nr. 241/2005), infracțiuni privind **domeniul bancar și instrumentele de plată** (infracțiunile prevăzute de Legea cecului nr. 59/1934, Legea asupra cambiei și biletului la ordin nr. 58/1934, Ordonanța de urgență nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului), **infracțiuni relative la regimul fiscal** (categorie în care am inclus Legea pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale nr. 241/2005, unde am criticat nereglementarea nici până în prezent a conduitei celui care nu reține și varsă la bugetul de stat impozitele sau contribuțiile cu reținere la sursă în termenul legal, conform Deciziei Curții Constituționale, Legea nr. 86/2006 privind Codul Vamal având în vedere în principal infracțiunile de

contrabandă simplă sau calificată prev. de art. 270 și art. 271 și Legea privind Codul fiscal nr. 227/2015 care vizează în principal produsele accizabile), **spălarea banilor** (domeniu infracțional autonom, extrem de important având în vedere preocuparea infractorilor care operează în sfera criminalității economice de a crea aparența caracterului licit al bunurilor sau resurselor financiare obținute prin activitatea infracțională, așadar a produsului infracțiunii și inerent demersurilor de păstrare a acestuia), **infracțiuni relative la proprietatea intelectuală și industrială** (categorie în care am inclus faptele penale prevăzute de Legea dreptului de autor nr. 8/1996, Legea privind mărcile și indicațiile geografice nr. 84/1998 și Legea privind protecția desenelor și modelelor nr. 129/1992, având în vedere faptul că, dincolo de valoarea nepatrimonială, există și o componentă patrimonială rezultată din exercitarea și valorificarea drepturilor decurgând din creație, care se realizează în cadrul unor raporturi comerciale, deci raporturi economice în sens larg), infracțiuni **privind fondurile europene** (categorie în care am inclus o parte a infracțiunilor prevăzute de Legea privind prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție nr. 78/2000, în principal cele vizând interesele financiare ale Uniunii Europene, prev de art. 18¹ și art. 18³), infracțiuni **relative la piața de capital** (prevăzute de Legea privind piața de capital nr. 297/2004 având în vedere în principal infracțiunea de manipulare a pieței de capital prev. de art. 279 dar și alte infracțiuni, cum sunt cele prev. de art. 273¹ și art. 279) și **alte domenii infracționale** (analizând mai multe acte normative și aptitudinea ca infracțiunile prevăzute de acestea să fie parte a domeniului infracțiunilor economice, am concluzionat faptul că pot fi încadrate în categoria infracțiunilor economice și faptele prevăzute de art. 128¹ din Legea Curții de Conturi nr. 94/1992, Ordonanța de urgență a Guvernului privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc nr. 77/2009 sau cele prevăzute de Legea privind distribuția de asigurări nr. 236/2018).

Capitolul al IV-lea intitulat ”**Sesizarea, strategii de anchete și profilul anchetatorului.**” cuprinde patru secțiuni și anume: ”**Modurile de sesizare**” în care au fost trecute în revistă modalitățile de sesizare a organelor judiciare insistându-se asupra particularităților în cazul infracțiunilor economice (cu o discuție aprofundată asupra sesizărilor primite de la serviciile de informații și structurilor A.N.A.F. în special Direcția Generală Antifraudă Fiscală, problemele ridicate de acest gen de sesizări și soluțiile pe care le-am considerat potrivite), ”**Strategii generale de abordare a cauzelor având ca obiect infracțiuni economice**” în care au fost prezentate coordonatele strategiilor în abordarea cauzele având ca obiect infracțiunilor de profil, ”**Planul de anchetă. Structură.**” instituție de facto, nereglementată, dar uzitată în practica judiciară și extrem de importantă și utilă, fiind

prezentate măsurile care trebuie implementate gradual în fiecare etapă a anchetei și pașii pe care anchetatorul ar trebui să-i urmeze punctual și ”**Profilul anchetatorului**” în care au fost prezentate elemente care țin de standarde (de tact, atitudine, etică și deontologie profesională) pe care trebuie să le respecte organul de urmărire penală în instrumentarea cauzelor de acest gen, standarde care trebuie să fie adaptate la tipologia persoanelor cu care se intră în contact în cadrul anchetei penale, fiind de asemenea prezentate tipologiile anchetatorului.

Capitolul al V-lea, denumit ”**Administrarea probelor. Aspecte teoretice și de drept comparat.**” sintetizează elemente mai degrabă teoretice, considerațiuni generale legate de administrarea probelor, principiile generale care guvernează acest domeniu (dreptul la apărare, principiul loialității și legalității, aprecierea probelor), conceptele utilizate (probă, mijloc de probă, procedeu probatoriu, noțiuni și clasificare) și o analiză comparativă a legii procesual-penale din perspectivă evolutivă și istorică. Prin **Secțiunea I** sunt expuse elemente care țin de evidențierea particularităților administrării probelor în domeniu supus cercetării, precum și o punctare a evoluției legislative începând cu Codul de procedură penală din 1864 până la legislația actuală (punându-se accent pe elementele de noutate în ceea ce privește administrarea probelor, aduse prin noul Codul de procedură penală). **Secțiunea a II-a** continuă cu prezentarea mijloacelor de probă, inclusiv câteva considerațiuni cu privire la noțiuni, clasificare, obiectul probațiunii și sarcina probei. **Ultima secțiune**, este rezervată principiului loialității și al legalității și aprecierii probelor. Deși aparent strict teoretice, elementele prezentate și analizate în prezentul capitol prezintă o importanță deosebită în ceea ce privește investigația penală întrucât organul judiciar trebuie să cunoască principiile și regulile procesuale ale administrării probelor, să se plaseze în coordonatele stabilite prin acestea, astfel încât acestea să nu rămână simple deziderate afirmate prin legea procesual-penală, ci realități ale oricărei anchete penale.

În cadrul **Capitolului al VI-lea** sunt prezentate detaliat **mijloacele de probă** pe care le-am denumit **clasice sau tradiționale**, adică cele care, în opinia noastră, nu prezintă particularități deosebite și nu au caracter indispensabil în instrumentarea unei cauze având ca obiect infracțiunilor economice, față de o cauză de drept comun. Aceasta nu înseamnă însă că aceste mijloace de probă nu trebuie adaptate specificului criminalității economice în activitatea de administrare a probelor (spre exemplificare tacticile de audiere în mod firesc sunt diferite față de o anchetă având ca obiect infracțiunea de furt având în vedere profilul autorului). Capitolul este structurat în **opt secțiuni** urmărind în mare, succesiunea reglementărilor din Codul de procedură penală, respectiv: **declarațiile** de suspect, inculpat, persoana vătămată și martor

(unde s-a insistat asupra tacticilor de audiere), **identificarea persoanelor și a obiectelor, percheziția** (materie tratată detaliat, atât în ceea ce privește percheziția corporală, a autovehiculului, domiciliară dar și informatică, pentru fiecare situație în parte, fiind analizate și expuse atât elemente care țin de oportunitatea administrării probei, regulile tactice care trebuie respectate și nu în ultimul rând, utilitatea acestuia și valoarea probatorie), **ridicarea de obiecte și înscrisuri, cercetarea la fața locului și reconstituirea, fotografierea și amprentare, mijloacele materiale de probă și înscrisurile** (insistându-se asupra înscrisurilor, care prezintă importanță deosebită în materia infracțiunilor economice, ce înscrisuri se caută, care poate fi relevanța lor probatorie, motiv pentru care au fost prezentate toate categoriile de documente care pot fi obținute în cadrul anchetei penale, juridice, bancare, fiscale și contabile, fiind de asemenea prezentate considerații teoretice și mai ales practice cu privire la infracțiunile de falsuri) și **comisia rogatorie și delegarea**. În ceea ce privește înscrisurile, au fost analizate probleme ridicate în practica judiciară în reținerea ca mijloc de probă a anumitor documente întocmite de organe ale statului cum ar fi Direcția Denerală Antifraudă Fiscală, respectiv rapoartele de control și inspecție fiscală, asupra cărora instanțele de judecată nu au o practică unitară în a da acestor înscrisuri caracterul de mijloc de probă, sens în care am expus argumentele pentru care am considerat că astfel de documente au valoarea probatorie a unui înscris, art. 198 alin. 2 teza a doua C. pr. pen. excluzându-le din punct de vedere probatoriu numai ca o constatare de specialitate.

Capitolul al VII-lea, denumit "Administrarea probelor. Mijloace de probă speciale." așa cum rezultă chiar din denumirea marginală, tratează acele mijloace de probă care dobândesc valențe deosebite în investigația penală având ca obiect infracțiuni economice, în sensul în care, dincolo de caracterul lor preponderent tehnic, sunt aproape indispensabile în soluționarea unor astfel de cauze, în scopul lămuririi acestora sub toate aspectele și aflării adevărului judiciar. Aceste mijloace de probă au fost considerate speciale și tratate într-un capitol separat întrucât investigația penală în domeniul criminalității economice nu se poate efectua fără folosirea acestora. Astfel, ar fi de neimaginat documentarea în ancheta penală a unor entități economice și a activităților comerciale și financiare fără obținerea datelor, înscrisurilor și informațiilor de la instituțiile de credit privind existența conturilor bancare și operațiunile desfășurate prin intermediul acestora. De asemenea, cercetarea penală în cauzele complexe de criminalitate economică, în care activitatea infracțională îmbracă forme organizate, ar fi foarte dificil de efectuat, pentru a stabili legăturilor obiective dar mai ales subiective între membrii asociației criminale fără folosirea metodei speciale de supraveghere constând în interceptarea comunicațiilor

ori a oricărui tip de comunicare la distanță. Capitolul este structurat în trei secțiuni, prima vizând **metodele speciale de supraveghere și cercetare**, tratate amplu, atât din perspectivă teoretică dar mai ales practică, fiind reliefate aspectele de reglementare contradictorii, confuze sau neclare care dau naștere la interpretări diferite în aplicarea legii, care în opinia noastră necesită intervenția legiuitorului, a doua secțiune vizează **conservarea datelor informatice** iar ultima, **expertiza și constatarea**. Așadar, **prima secțiune** dezbate metodele speciale de supraveghere și cercetare plecând de la noțiune, clasificare și cadru legal, mergând mai departe și prezentând fiecare metodă, până la analize comparative între metodele de supraveghere și cele de cercetare, în situații particulare acestea aflându-se într-o strânsă legătură (spre exemplificare am realizat o paralelă între instituția obținerii de date privind situația financiară a unei persoane și metoda specială de supraveghere a obținerii datelor privind tranzacțiile financiare ale unei persoane). Am exprimat opinii critice față de opțiunea inițială a legiuitorului de a plasa tranzacțiile financiare efectuate ale unei persoane în categoria măsurilor de supraveghere tehnică și lipsa unei distincții față de cele în curs de realizare. Având în vedere faptul că, ulterior legiuitorul și-a reconsiderat poziția cu privire la acest aspect, reglementând în mod separat obținerea datelor privind tranzacțiile financiare ale unei persoane, am efectuat o analiză detaliată, atât teoretică cât și din perspectivă practică, reliefând elementele care continuă să ridice probleme de interpretare. De asemenea, am efectuat o analiză cu privire la modul în care legiuitorul a înțeles să delimiteze metodele de supraveghere de cele de cercetare expunând deficiențele textului de lege, cât și caracterul confuz și interpretabil a unor norme care necesită intervenția legiuitorului. **Secțiunea a II-a** vizează conservarea datelor informatice, un mijloc de probă cu un pronunțat caracter tehnic, dar care poate fi utilizat cu succes în domeniul supus cercetării noastre, având în vedere faptul că trăim în era internetului, o eră digitală, toate activitățile subsumate domeniului economic se realizează din ce în ce mai des și într-o măsură din ce în ce mai mare prin intermediul unor aplicații ce presupun utilizarea internetului. Nu în ultimul rând, **Secțiunea a III-a** vizând expertiza și constatarea, prezintă o importanță deosebită întrucât infracțiunile economice sunt generatoare de prejudicii, astfel încât, opinia unor specialiști sau experți în stabilirea cuantumului prejudiciului sau a mecanismului de producere sunt absolut necesare. Pe cale de consecință, organul judiciar trebuie să știe când să administreze această probă, să stabilească obiectivele și să nu cadă în capcana acceptării unor obiective din partea părților care exced competențelor specialiștilor și experților și tind la stabilirea unor elemente care intră în competența organului de urmărire penală. Mai mult decât atât, am remarcat inconsecvența legiuitorului în reglementarea instituțiilor constatării și

expertizei, în stabilirea raportului între cele două mijloace de probă, de la adoptarea Codului de procedură penală până la acest moment, având în vedere și proiectul de modificare a Codul de procedură penală adoptat recent de autoritatea legiuitoare.

Având în vedere faptul că societatea, sub diferitele sale forme, este subiectul central în cadrul raporturilor economice, prin **Capitolul al VIII-lea** intitulat **”Particularități privind tragerea la răspundere penală a persoanei juridice”** au fost expuse, în cadrul celor trei secțiuni, câteva considerații teoretice minimale privind condițiile răspunderii penale a persoanei juridice, apoi aspectele particulare în investigarea infracțiunilor economice și în final o sinteză a caracteristicilor societății ”fantomă”, ținând cont de faptul că în domeniul infracțional ce constituie obiectul cercetării, utilizarea unor astfel de entități constituie o practică frecventă, indiferent că discutăm de fraude fiscale (de regulă în mecanismele infracționale sunt folosite zeci de societăți fantomă pentru atingerea scopurilor infracționale și asigurarea produsului infracțional), fraude bancare (practică judiciară relevă cazuri în care plăsmuindu-se întreaga documentație financiar-contabilă pentru societăți au fost obținute finanțări de valori foarte mari) sau fraude vamale (efectuarea de operațiuni de import de produse subevaluate, prin interpunerea unor societăți de tip fantomă în scopul diminuării obligațiilor fiscale către bugetul de stat, taxele vamale și T.V.A.) Așadar, am apreciat faptul că, dată fiind frecvența utilizării acestor instrumente infracționale în domenii cât mai variate ale infracționalității economice, se impune o analiză a comportamentului acestor entități în scopul extragerii trăsăturilor, caracteristicilor pe care organul judiciar trebuie să le urmărească în activitatea de cercetare penală. În urma unei astfel de analize, organul judiciar va fi în măsură să tragă o concluzie cu un nivel cât mai ridicat de probabilitate asupra comportamentului unei entități economice, în sensul în care aceasta este o persoana juridică reală, înființată în scopul desfășurării de activități economice sau doar un instrument, o piesă într-un angrenaj infracțional complex.

”Măsurile asiguratorii și confiscarea.” constituie obiectul **Capitolului al IX-lea** și a urmărit, în cadrul celor șase secțiuni să concentreze în primul rând câteva aspecte esențiale vizând importanța acestora în investigarea infracțiunilor economice, cadru legal, clasificarea și distincțiile aferente, urmată de stabilirea măsurilor, regulilor și pașilor tactici în **stabilirea situației patrimoniale** a unei persoane fizice sau juridice și în efectuarea investigațiilor financiare. Aceste aspecte le-am considerat de o importanță deosebită întrucât, infracțiunile economice sunt generatoare de prejudicii iar în activitatea de cercetare penală organul de urmărire penală nu trebuie să plaseze pe un loc secundar luarea măsurilor asiguratorii în scopul acoperirii prejudiciilor sau luării măsurii confiscării speciale sau extinse. Pentru atingerea

acestor scopuri este esențial ca organul judiciar să nu rămână în pasivitate, fiind concentrat numai pe aspecte vizând probarea activității infracționale, ci din contră, să aibă rol activ în identificarea tuturor bunurilor suspectilor și inculpaților, în stabilirea situațiilor patrimoniale pentru luarea măsurilor asiguratorii. Având în vedere faptul că măsurile asiguratorii nu se iau oricând și oricum, acestea comportând limite și interdicții, atât prin dispozițiile procesual penale dar și prin alte acte normative, am prezentat prin Secțiunea a 5-a dispozițiile legale care prevăd excepții, limite și interdicții în domeniul măsurilor asiguratorii. Nu în ultimul rând, având în vedere dezideratul lipirii infractorilor de produsul infracțiunii, în ultima secțiune au fost expuse mai multe considerațiuni teoretice și practice cu privire la măsura de siguranță a confiscării speciale și extinse.

Capitolul al X-lea denumit ”**Colaborare și cooperare judiciară și extrajudiciară, internă și internațională în investigarea infracțiunilor economice**” încheie teza, și realizează o analiză din perspectiva modalităților concrete prin care organul judiciar, în activitatea de cercetare penală, solicită sau beneficiază de sprijinul altor entități judiciare sau extrajudiciare, interne sau internaționale, în administrarea probelor și în efectuarea altor acte de urmarire penală. După cum se poate observa, chiar din denumirea marginală dată capitolului analizat, am avut în vedere pe de o parte activități care se circumscriu celor două sintagme utilizate, colaborare și cooperare, iar pe de altă parte, entități plasate în sfera organelor judiciare dar și în afara acestora, din structura statului român sau din structura altor state. Așadar, secțiunea analizează componente care exced noțiunii de cooperare judiciară internațională în materie penală, are o sferă de cuprindere mai largă și vizează orice element prin intermediul căruia, poate fi facilitată activitatea de urmărire penală. Pe cale de consecință, în primele două secțiuni, am expus o sinteză a conceptelor utilizate, urmată de prezentarea formelor și a clasificării. Secțiunea a 3-a are ca obiect colaborarea inter-instituțională, respectiv mecanismele prin care organele judiciare fie obțin date, înscrisuri sau informații de la alte instituții sau organisme publice sau private (O.N.R.C., O.N.P.C.S.B., Autoritatea pentru Străini, Agenția de Cadastru și Publicitate Imobiliară, Casa Națională de Asigurări de Sănătate, Asociația Română a Băncilor, Fondul Național de Garantare a Creditelor pentru Întreprinderile Mici și Mijlocii, Banca Națională a României e.t.c.) fie beneficiază de suport de specialitate (Departamentul pentru Lupta Antifraudă, A.N.A.F.prin Direcția Generală Antifraudă Fiscală, Agenția Națională a Bunurilor Indisponibilizate). Așadar, așa cum se observa, acest tip de colaborare sau cooperare vizează relaționările pe care organul judiciar le poate avea în cadrul anchetei penale cu diferite entități publice sau private, toate subsumate aceluiași scop: administrarea

probelor în vederea aflării adevărului judiciar. Secțiunea a 4-a vizează cooperarea judiciară internațională în materie penală fiind prezentate defalcat în cadru subsecțiunilor modalitățile și instrumentele juridice aferente cooperării judiciare în spațiul intra-comunitar și cu state din afara Uniunii Europene. În mod firesc s-a insistat pe colaborarea din spațiul intra-comunitar fiind prezentate noile modalități de cooperare (ordinul european de anchetă, echipele comune de anchetă), actele comunitare adoptate de-a lungul timpului cu relevanță în materie (decizii cadru, regulamente și directive) și modalitatea în care au fost transpuse în dreptul intern precum și organismele existente la nivel european (Eurojust, Europol) ale căror atribuții sunt facilitarea cooperării între statele membre în desfășurarea anchetelor penale. Nu în ultimul rând, au fost expuse și alte forme de cooperare, care pot fi utilizate în demersurile investigative cum ar fi anchetele administrative, controalele simultane sau cooperarea vamală. Capitolul se încheie prin prezentarea unor aspecte controversate din practica judiciară și a soluțiilor pe care le-am considerat adecvate.

Concluzii și propuneri de lege ferenda.

În finalul lucrării am prezentat concluziile rezultate în urma activității de cercetare care vizează **aspecte de reglementare** și elemente care țin de **sistemul judiciar** și corelativ unele propuneri de lege ferenda. Astfel au fost evidențiate elemente ce țin de caracterul neclar și confuz al unor dispoziții legale care pot da naștere la interpretări diferite în practica judiciară, necorelări între diferite acte normative sau între articole din cadrul aceleiași legi, acte normative căzute în desuetudine, inconsecvența legiuitorului în reglementarea anumitor instituții de drept penal și procesual-penal, modificări succesive cu o anumită ritmicitate a unor texte legale, legislație stufoasă și chiar inutilă în anumite domenii sau reticența legiuitorului în a prelua în Codul penal anumite infracțiuni încă reglementate prin legi speciale.

Cu privire la **componenta de drept penal substantial** am remarcat și pe cale de consecință am propus: o **reglementare stufoasă**, lipsită de suplețe, o supra-aglomerare legislative (spre exemplificare sunt reglementate infracțiuni care vizează același domeniu în două acte normative diferite, cum este cazul concurenței, situație în care devin incidente două legi, respectiv Legea nr. 11/1991 privind combaterea concurenței neloiale și Legea concurenței nr. 21/1996 deși acestea puteau fi reglementat, în cadrul aceluiasi act normativ), faptul că **infracțiunile economice pure, ar fi putut fi incluse în Codul penal** într-o categorie distinctă, având în vedere frecvența acestor fapte în cadrul fenomenului infracțional, numărul cauzelor

înregistrate pe rolul organelor judiciare, importanța relațiilor sociale protejate precum și efectele păgubitoare asupra economiei, faptul că **fraudele fiscale, indiferent de sediul de reglementare ar putea fi preluate în Codul penal** într-un capitol distinct, ce ar putea avea denumirea generică de infracțiuni fiscale, întrucât, în esență într-o formă sau alta, acestea reprezintă modalități de sustragere de la plata taxelor și impozitelor către bugetul de stat (T.V.A., impozit pe profit, respectiv contribuții sociale în cazul infracțiunilor prevăzută de Legea nr. 241/2005, accizele în cazul infracțiunii prevăzută de art. 452 din Codul fiscal sau taxe vamale în cazul infracțiunii de contrabandă prevăzută de Codul vamal), faptul că deși s-a dorit **preluarea unui anumit tip de infracționalitate printr-o singură reglementare în Codul penal, aceste proces s-a realizat incomplet** (spre exemplificare, cu privire la infracțiunea de înșelăciune în asigurări prevăzută de art. 245 din Codul penal, se remarcă faptul că încriminarea este incompletă, întrucât, prin elementul material, nu poate cuprinde toate formele posibile în care se pot săvârși faptele, având caracter rigid și limitativ), faptul că **infracțiuni care vizează același tip de conduită ilicită**, fiind prevăzute aceleași elemente materiale ale laturii obiective, singura distincție fiind dată de obiect, **sunt reglementate în texte diferite**, Codul penal sau legi speciale, deși legiuitorul ar fi putut să le cuprindă în aceeași normă de încriminare, (fraudele având ca obiect fonduri din bugetele Uniunii Europene încriminate prin art 18¹ și următoarele din Legea nr. 78/2000 și cele de același tip având ca obiect fonduri publice încriminate prin Codul penal, obținerea ilegală de fonduri prevăzută de art. 306, ar putea fi reglementate în același act normativ, respectiv același articol, singura diferență notabilă dintre cele două infracțiuni fiind reprezentată de sursa finanțării, fonduri europene sau fonduri de la bugetul de stat), faptul că în cazul unor **infracțiuni cu pondere importantă în sfera criminalității, legiuitorul nu le-a acordat importanța cuvenită, manifestând în același timp inconsecvență cu privire la forme și sancțiuni** (spre exemplificare în cazul infracțiunii de înșelăciune prevăzută de art. 244 C.pen., au fost eliminate variante importante, respectiv înșelăciunea în convenții precum și cea vizând emiterea de cecuri fără acoperire; în același timp, limitele de pedeapsă au fost drastic reduse și, în condițiile în care nu a mai fost reglementată varianta vizând producerea de consecințe deosebit de grave, termenul de prescripție s-a redus substantial, chiar dacă ulterior legiuitorul a revenit, principiul aplicării legii penale mai favorabile este incident; raportat la infracțiunile reglementate de Legea cecului nr. 59/1934 și având în vedere vechimea actului normativ apreciem ca ar fi fost de preferat menținerea variantei calificate în modalitatea reglementată de Codul penal din 1968 și abrogarea infracțiunii prevăzute de legea specială), faptul că în ceea ce privește **infracțiunea de evaziune fiscală**,

asupra legii cadru au fost operate de-a lungul timpului mai multe modificări, în special în ceea ce privește cauzele de reducere a pedepselor sau de nepedepsire, actualmente luându-se în discuție de către legiuitor noi variante de modificări (**inconsecvența** legiuitorului într-un domeniu atât de important, atât prin prisma frecvenței acestor fapte cât și prin efectele sale, este criticabilă; legiuitorul ar trebui să îmbine în mod armonios cele trei componente, prevenția, combaterea și recuperarea pagubelor dar să asigure în același timp o stabilitate a legislației; **vidul legislativ** creat cu privire la infracțiunea prevăzută de **art. 6**, după ce a fost declarat neconstituțional, sustragerea de la plata contribuțiilor sociale, de sănătate și șomaj rămânând o conduită ilicită de actualitate, care ar trebui sancționată penal), **reglementarea infracțiunii de spălare a banilor** în Codul penal având în vedere frecvența acesteia precum și similitudinile cu infracțiunea de tănuire prevăzută de art. 270 C.pen. sau cel puțin înlăturarea confuziilor de reglementare în varianta prevăzută de art. 29 lit. c din Legea nr. 656/2002 prin redactarea variantelor de învinuire similare sau identice dintre cele două infracțiuni care dau naștere la soluții contradictorii, reprezintă în opinia noastră necesități de corelare legislative (a se observa că infracțiuni cu o pondere nesemnificativă în cauzistica penală, cum ar fi cea de exploatare patrimonială a unei persoane vulnerabile prevăzută de art. 247 C.pen. au fost preluate în Codul penal), **lipsa de claritate și previzibilitate** a unor texte legale, ce rezultă din folosirea în activitatea de legiferare a unor termeni, care se încadrează mai degrabă în categorii strict tehnice și mai puțin juridice sau folosirea unor sintagme vagi, generale, cu o sferă de cuprindere mult prea largă, de natură a da naștere la interpretări extensive, care necesită clarificări terminologice (exemplificăm Legea nr. 241/2005 unde termenii de compensare, rambursare sau restituire nu sunt definiți nici în corpul legii, nici prin trimitere la un alt act normativ, termenul de ”credit al societății” prevăzut de art. 272 pct. 2 din Legea nr. 31/1990 care a primit și în doctrină și în practica judiciară sensuri și înțelesuri diferite, în cazul infracțiunii de tănuire prevăzută de art. 270 C.pen. sintagmă „chiar fără a cunoaște natura acesteia” este lipsită de previzibilitate pentru destinatarul normei penale care, în opinia noastră, ar trebuie înlăturată), **nereevaluarea unor acte normative**, mai ales în condițiile în care începând cu anul 2014 a fost adoptată o nouă legislație penală și procesual-penală (menținerea legilor speciale care vizează instrumente de plată, Legea nr. 58/1934 asupra cambiei și biletului la ordin și Legea nr. 59/1934 asupra cecului, acte normative cu o vechime de peste opt decenii necorelate și neadaptate la realitățile economice și sociale și nepreluarea acestor infracțiuni în noul Cod penal, operațiunile bancare îmbrăcând actualmente forme moderne, preponderent electronice și doar într-o mică măsură forma letrică)

Cu privire la **dispozițiile procesual-penale** am remarcat și pe cale de consecință am propus: **sub aspectul competenței, modificări legislative succesive și regulate** pentru anumite structuri ale Ministerului Public în ceea ce privește infracțiuni importante (în cazul D.I.I.C.O.T. infracțiunea de evaziune fiscală a fost scoasă din competență, deși acest gen de infraționalitate în forme de criminalitate organizată reprezintă o parte consistentă a activității structurii), **atribuirea competenței de efectuare a urmăririi penale** unor organe judiciare diferite în baza unor criterii (de regulă plafonul prejudiciului creat) fără a ține cont de realitățile economice și criminale, fie fără inserarea unor criterii suplimentare, astfel încât grupurile reale de criminalitate organizată să rămână în competența structurilor specializate din cadrul Ministerului Public (opinăm că plafonul de 2 000 000 de lei stabilit pentru competența D.I.I.C.O.T. este unul redus și ar trebui regândit în sensul majorării la cel puțin 1 000 000 de euro), faptul că există **situații** în care, în cadrul administrării probelor, **legea tace cu privire la aspecte simple** și care ar trebui reglementate (în cazul identificării de persoane sau obiecte, legea nu prevede posibilitatea de a se realiza fotografii pentru activitățile desfășurate, deși textul vizează posibilitatea de a înregistrare audio-video), **nereglementarea unitară și uniformă a unor instituții de drept procesul-penal** din materia probelor (la metodele speciale de cercetare și supraveghere, deși s-a dorit crearea unui regim procesual unic, în final s-a ajuns în situația în care există proceduri diferite pentru grupuri de metode, atât pentru cele de supraveghere cât și pentru cele de cercetare, cum este cazul obținerii datelor privind tranzacțiile financiare ale unui persoane, când, ulterior intrării în vigoare a noului Cod de procedură penală, legiuitorul s-a răzgândit și a prevăzut o procedură specială prin art. 146¹ C.pr.pen., distinctă față de măsurile de supraveghere tehnică; în ceea ce privește perioada pentru care astfel de măsuri se pot dispune se observă distincții pentru care nu există o justificare rezonabilă, un termen general de 6 luni care vizează măsurile de supraveghere tehnică privind aceeași persoană, aceeași cauză și aceeași faptă, deci cu triplă identitate, și un termen maxim de 6 luni pentru obținerea datelor privind tranzacțiile financiare ale unei persoane care însă privește doar aceeași cauză și aceeași persoană, fiind în mod evident mai restrictiv, după cum în cazul supravegherii audio-video perioada maximă este de 120 de zile, fiind prevăzută aceeași triplă identitate: cauză, persoană și faptă dar nu se poate evidenția motivul pentru care legiuitorul a optat, numai în cazul acestei metode de supraveghere tehnică, pentru soluția ca perioada să fie limitată la maxim 4 luni, desi nivelul de intruziune în drepturile și libertățile omului este același ca în cazul măsurii interceptării comunicațiilor telefonice sau accesului la un sistem informatic, considerând așadar că termenul ar trebui să fie unul singur, respectiv 6 luni și să se

aplice în aceleași condiții pentru toate metodele de supraveghere sau cercetare), **inconsecvența legiuitorului în a stabili în mod clar sensul și sfera de cuprindere** a fiecărui tip de metodă de supraveghere sau cercetare (inițial au fost cuprinse în sfera noțiunii de supraveghere tehnică și măsuri care în mod evident veneau în contradicție cu sensul sintagmei de supraveghere, cum era cazul tranzacțiilor financiare efectuate), **reglementarea distinctă și modificarea bazei legale a unei instituții până la punctul în care aceasta devine inutilă** (obținerea datelor privind situația financiară a unei persoane prevăzută de art. 153 C. pr. pen. unde legiuitorul a demonstrat inconsecvență fiind plasată inițial sub filtrul judecătorului pentru ca apoi să o treacă sub cea a procurorului, caz în care solicitarea se poate realiza în baza art. 170 C.pr.pen. condițiile impuse de lege fiind identice), cu referire la **instituția prev. de art. 146¹ C.pr.pen.** chiar și după modificare, reglementarea nu este clară (întrucât se combină aspecte de la mandatul de supraveghere tehnică, componente care țin de supraveghere și cele vizând fapte consumate, de aceea opinăm că cele două ipoteze ar fi trebuit dissociate în reglementare, prin păstrarea tranzacțiilor care urmează să fie efectuate sub puterea mandatului de supraveghere tehnică, ca metodă specială de supraveghere iar pentru tranzacțiile deja efectuate să se prevadă o procedură simplificată, cu păstrarea filtrului judecătorului), cu raportare la **metoda de cercetare prevăzută de art. 152 C. pr. pen. de lege ferenda**, apreciem că se impune stocarea datelor și pentru utilizatorii de cartele pre-pay, legiuitorul având obligația să identifice formula de reglementare care să corespundă criteriilor stabilite de Curtea Constituțională (având în vedere realitățile infracționale care relevă faptul că în activitățile infracționale autorii folosesc în proporție covârșitoare terminale mobile asociate unui post telefonic cu cartelă pre-pay și nu abonament pentru a-și asigura clandestinitatea), **inconsecvență în reglementarea unor mijloace de probă esențiale** (în cazul raportului de constatare și al situațiilor în care acesta poate fi contestat, respectiv cazurile în care se dispune efectuarea expertizei, legiuitorul a dovedit inconsecvență, stabilind un regim prin noul Cod de procedură penală pentru ca după doi ani să îl modifice în sens contrar și în final, la acest moment, să ia în discuție o nouă modificare cu privire la același aspect), **inadvertențe și optică diferită pentru situații similare** (în materie de percheziție, unde potrivit art. 158 alin. (3) C.pr.pen. percheziția poate fi extinsă și la "locuri învecinate" care se încuviințează de procuror, dincolo de faptul că o măsură intruzivă în drepturile și libertățile fundamentale ale omului este dată în competența procurorului, apreciem că textul ar trebui eliminat în condițiile în care, la art. 158 alin. (2) lit. a C.pr.pen. se prevede în mod explicit faptul că la descrierea locului unde urmează să se efectueze percheziția trebuie descrise și locurile învecinate, iar organul de urmărire penală are

obligatia de a efectua în prealabil verificări amănunțite și a descrie exact locațiile pentru care solicită judecătorului încuviințarea percheziției; în același timp pentru o ipoteză similară, în cazul percheziției informatice prev. de art. 168 alin. (8) C.pr.pen., legiuitorul manifestă altă optică deși este prevăzută o situație similară locurilor învecinate de la percheziția domiciliară, caz în care însă soluția aleasă este diferită, autorizarea fiind atributul judecătorului de drepturi și libertăți și nu a procurorului), în ceea ce privește **participanții în procesul penal**, având în vedere categoria părților și a subiecților procesuali principali, apreciem că în categoria subiecților procesuali principali ar fi trebuit să fie inclus și **făptuitorul** (prin adoptarea noilor coduri, actele premergătoare, așa cum erau prevăzute în Codul de procedură penală din 1968, nu au mai fost preluate, însă calitatea de făptuitor, deși neinclusă în cadrul art. 29-34 din C. pr. pen este menționată în cadrul altor instituții, spre exemplificare art. 158 alin. (2) lit. i C.pr.pen. care vizează percheziția domiciliară sau art. 310 C.pr.pen. vizând procedura în cazul infracțiunii flagrante; în condițiile în care există și în Codul penal infracțiuni care fac trimitere la această calitate cum ar fi favorizarea făptuitorului prevăzută de art. 269 C.pen., apreciem că legiuitorul ar trebui să prevadă și să reglementeze calitatea în mod explicit; în caz contrar, se va proceda la efectuarea de acte de urmărire penală prin folosirea sau deturnarea unor instituții, spre exemplificare, în cazul audierii, făptuitorul va fi audiat în calitate de martor, deși datele cauzei o plasează în mod evident în categoria făptuitorului cu toate consecințele care decurg de aici, imposibilitatea folosirii declarației date împotriva sa ulterior punerii sub acuzare în aceeași cauză), în **materia măsurilor asiguratorii nu este reglementată procedura soluționării cererilor de ridicare a măsurii sechestrului** asigurator în ipoteza în care, spre exemplificare, în cursul urmăririi penale este achitat prejudiciul și suspectul sau inculpatul dorește ridicarea sechestrului asupra imobilului, existând în acest sens, practici diferite: cererile se depun la procuror și se soluționează de către aceasta sau la judecătorul de drepturi și libertăți, acesta fie soluționându-le, fie trimițându-le la procuror; pe cale de consecință ar trebui prevăzut în mod expres că, în astfel de ipoteze, competența aparține procurorului, cu atât mai mult cu cât obligația pronunțării asupra măsurilor asiguratorii este prevăzută în sarcina acestuia atunci când dispune soluția clasării, este titularul urmăririi penale și ipoteza nu se poate încadra în contestarea măsurii, de competența judecătorului de drepturi și libertăți, caz în care se apreciază legalitatea luării măsurii și nu alte aspecte)

A doua componentă a concluziilor trase în urma activității de cercetare are în vedere **sistemul organelor judiciare**, ofițer de poliție judiciară, procuror și judecător, subiecții care, pe parcursul procesului penal lato sensu, sunt chemați să

aplice și să interpreteze legea, sens în care am propus **realizarea unei specializări reale la nivelul organelor judiciare** care ar trebui să reprezinte nu o posibilitate ci o obligație legală expresă (nu avem în vedere numai specializarea ofițerului de poliție judiciară, a procurorului sau a judecătorului în cadrul activității de formare continuă și perfecționare dar și existența unui cadru legal care să permită înființarea de compartimente, birouri sau secții specializate pe criterii de competență materială). Se constată în egală măsură lipsa unui cadru legal, care să reglementeze activitatea unui **corp de specialiști organizați în cadrul unei instituții sau organism independent de organele judiciare**, în cadrul cărora să funcționeze (o astfel de organizare ar elimina suspiciunile legate de lipsa de independență și potențiala subordonare a specialistului față de procuror, aspecte care deseori sunt invocate de apărători atunci când se contestă rapoartele de constatare întocmite în cauzele penale din dispoziția procurorului; actualmente specialiștii funcționează în cadrul diferitelor structuri ale Ministerului Public, sunt salariați de Parchet, își desfășoară activitatea în același sediu cu procurorii, elemente ce reprezintă tot atâtea motive pentru ca inculpații să invoce lipsa de independență și imparțialitate a acestora și încălcarea dreptului la apărare; având în vedere că practica instanțelor nu este unitară, în cele mai multe cazuri, în faza de judecată dispunându-se efectuarea unei expertize întrucât se apreciază că raportul de constatare întocmit în faza de urmărire penală nu întrunește exigențele mai sus amintite, apreciem că stabilirea unui cadru legal și a unei proceduri în care specialiștii să își desfășoare activitatea în cadrul unei instituții independente, cu reguli clare de desemnare, de preferat aleatorii, ar reprezenta un câștig pentru activitatea judiciară, ar elimina eventuale suspiciuni și ar impulsiona soluționarea cu celeritate a cauzelor)

Anexă

În finalul tezei am inserat și o **anexă** ce conține termeni de specialitate utilizați în domeniul supus cercetării, termeni care au fost expuși printr-o definiție sintetică, defalcați în cinci mari categorii respectiv: societăți, contabilitate, fiscalitate, instrumente bancare și piață de capital. Am apreciat astfel că o astfel de anexă este absolut necesară, întrucât foarte multe din domeniile în care pot fi săvârșite infracțiunile economice au caracter tehnic, implică cunoștințe de specialitate, instrumente și mecanisme specifice, astfel încât, înțelegerea noțiunilor și sintagmelor de bază este absolut necesară. Așadar, fără a fi exhaustivă, lista cuprinde principalii termeni care sunt utilizați în sectoarele principale de activitate din domeniul economic, așa cum au fost prezentate anterior.

